Beleidsplan Schuldhulpverlening 2026-2028

Gemeente Eijsden-Margraten

Behandeld door : L. Vreuls
Bijlage(n) : Geen
Documentkenmerk(en) :

1. Inleiding

Voor u ligt het beleidsplan Schuldhulpverlening 2026-2028. Dit beleidsplan vervangt het Beleidsplan Schuldhulpverlening Eijsden-Margraten 2022-2025, welke is afgelopen in december 2025. In dit plan wordt verder verwezen naar het addendum armoedebeleid 2026-2027. Met dit plan beogen wij (problematische) schulden te voorkomen, een uitweg te bieden aan inwoners die toch in een problematische schuldensituatie terecht zijn gekomen, of als dat om allerlei redenen niet mogelijk is, verdere escalatie van de schuldenproblematiek te voorkomen.

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) schrijft voor dat de gemeenteraad iedere vier jaar een plan vaststelt. Het beleidsplan schuldhulpverlening 2026-2028 zorgt daarmee ervoor dat aan de wettelijke taak wordt voldaan. Dit plan dient echter als overgang naar een nieuw beleidsplan Armoede en Schuldhulpverlening 2029-2032 dat in 2028 ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. Armoede en schuldhulpverlening zijn namelijk onlosmakelijk met elkaar verbonden, maar zijn de komende jaren nog niet te verankeren in één plan. Dit komt enerzijds doordat het addendum armoedebeleid tot en met 2027 loopt, en eerst het addendum geëvalueerd wordt alvorens een nieuw beleidsplan wordt opgesteld. De resultaten van het addendum kunnen zodoende worden meegenomen in het nieuwe beleidsplan 2029-2032. Verder zal de Participatiewet in Balans naar verwachting positieve effecten hebben op armoede en schuldhulpverlening doordat mensen meer bestaanszekerheid krijgen, minder snel met terugvorderingen en boetes worden geconfronteerd en gemeenten meer ruimte krijgen om maatwerk te bieden bij financiële problemen.

Dit plan geeft richting aan integrale schuldhulpverlening voor inwoners. Het vorige plan liep tot en met 2025. Aanvullend op het beleidsplan voor de periode 2026-2028 komt er ook een uitvoeringsplan Armoede en Schuldhulpverlening 2026-2028. Dit uitvoeringsplan wordt met de belangrijkste lokale samenwerkingspartners opgesteld.

Vroegsignalering

Sinds 2021 is de vroegsignalering van schulden (betalingsachterstanden) een verplichte taak voor de gemeenten. Dat houdt in dat er mogelijkheden zijn om gegevens van inwoners met betalingsachterstanden in een vroeg stadium uit te wisselen met woningcorporaties, energie- en drinkwaterbedrijven en zorgverzekeraars (vastelastenpartners). Dit zorgt ervoor dat inwoners met schulden in een vroeger stadium in beeld komen bij de gemeente, en kunnen zij schuldhulpverlening krijgen aangeboden. Ook ondernemers krijgen hierin aandacht. Samen met de Integrale Verordening Sociaal Domein geeft dit richting aan integrale schuldhulpverlening.

Integrale schuldhulpverlening

Integrale schuldhulpverlening is een samenhangend hulpaanbod van preventie tot en met nazorg. Het doel is zowel financiële problemen zelf als de oorzaak hiervan op te lossen of te stabiliseren, zodanig dat deze geen belemmering vormen om te participeren in de samenleving. Dit hulpaanbod richt zich op het ondersteunen van inwoners bij het vinden van een oplossing voor financiële problemen, voor de eventuele oorzaken hiervan of voor omstandigheden die verhinderen dat de financiële problemen kunnen worden opgelost. Daarbij wordt maatwerk toegepast. De eigen verantwoordelijkheid en financiële gedragsverandering van de inwoner staan hierbij voorop. Daarnaast wordt zoveel mogelijk voorkomen dat schulden (weer) ontstaan (schuldpreventie).

2. Ontwikkelingen en kaders

2.1 Brede schuldenaanpak

In 2018 is de Brede Schuldenaanpak geïntroduceerd. Dit plan is een initiatief van landelijke ministeries en andere (lokale) betrokken partijen. Deze aanpak komt voort uit het besef dat een grote groep huishoudens worstelt met schuldenproblematiek die zij niet zelfstandig kunnen oplossen, wat vervolgens leidt tot stress. Alle betrokken partijen kunnen, vanuit een gedeeld beeld en dezelfde uitgangspunten, het schuldenbeleid invullen en uitvoeren. Het doel van deze aanpak is het aantal mensen met problematische schulden terug te brengen, mensen met schulden beter te ondersteunen en te voorkomen dat schulden onnodig oplopen. Dat doet de brede schuldenaanpak vanuit drie actielijnen:

1. Problematische schulden voorkomen door preventie en vroegsignalering;
2. Ontzorgen en ondersteunen;
3. Zorgvuldige en maatschappelijk verantwoorde incasso.

In dit plan gaan we niet verder in op deze actielijnen. De ambitie en visie zoals beschreven in dit beleidsplan sluiten nadrukkelijk aan op deze actielijnen.

2.2 Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs)

De Wgs is het wettelijk kader waar de gemeente aan gebonden is, maar waar ook ruimte is om maatwerk te leveren. Een aantal speerpunten van de wet is de uitwisseling van persoonsgegevens, de vroegsignalering en de schuldhulpverlening voor ondernemers. Gemeenten moeten ook aan ondernemers met (dreigende) problematische schulden schuldhulpverlening bieden. Schuldhulpverlening voor ondernemers vraagt meer kennis dan schuldhulpverlening aan particulieren, onder meer omdat ook de levensvatbaarheid van de onderneming moet worden beoordeeld. Verder zijn er een aantal andere wetten relevant bij de uitvoering van schuldhulpverlening. Voor een overzicht van deze wetten verwijzen wij naar bijlage 1.

2.3 Vroegsignalering van schulden

Vanuit het beleidsplan Schuldhulpverlening 2022-2025 werd vroegsignalering van schulden als een goede oplossing gezien om problematische schulden bij mensen te voorkomen. Op het moment dat schulden vroegtijdig opgespoord worden door het delen van gegevens, zijn er meer mogelijkheden om hulp te bieden. Hiermee wordt voorkomen dat achterstanden verder oplopen en zich ontwikkelen tot een problematische schuldsituatie. De gemeente is verplicht om de inwoner een hulpaanbod te doen in het kader van vroegsignalering.

Inmiddels voert de gemeente Eijsden-Margraten de vroegsignalering van schulden al een aantal jaren uit. Schuldhulpverlening is ingebed binnen Sociale Zaken Eijsden-Margraten (SEM). Op basis van de gegevens van Vindplaats van Schulden over het jaar 2025, zien we dat binnen Eijsden-Margraten gemiddeld ca. 30 meldingen per maand binnenkomen van onbetaalde rekeningen van vastelastenpartners. Van de ca. 360 meldingen per jaar zijn er ca. 10 opeenvolgend, wat inhoudt dat de inwoner meerdere maanden op een rij de rekening niet heeft betaald. Verder zijn er ook ca. 10 meervoudig, wat in houdt dat meerdere rekeningen in dezelfde maand niet zijn betaald.

De data laten zien dat door vroegsignalering de gemeente eerder in beeld krijgt wanneer inwoners de rekeningen van vaste lasten niet betalen. Desondanks laat de data zien dat schuldsaneringstrajecten toenemen, deels komen deze voort uit de vroegsignalering maar ook deels wanneer een inwoner nog niet in zicht was bij de gemeentelijke schuldhulpverlening. Dit wordt versterkt door 'koop nu, betaal later diensten'. Verder neemt het aantal problematische schulden toe, deze worden opgepakt door Kredietbank Limburg.

2.4 Integrale Verordening Sociaal Domein Eijsden-Margraten 2025

In 2025 heeft de gemeenteraad de Integrale Verordening Sociaal Domein vastgesteld. Met deze verordening zijn de verschillende beleidsvelden van het sociaal domein in één verordening gebundeld, waaronder schuldhulpverlening. Vanuit de kernwaarden voor het sociaal domein wordt de dienstverlening vormgegeven. Een aantal van deze kernwaarden zijn:

- We ondersteunen u in een tijdelijke kwetsbare situatie zodat u goede kwaliteit van leven kunt hebben en naar vermogen in de samenleving kunt meedoen;
- We ondersteunen u met het oog op uw zelfredzaamheid. En we gaan uit van eigen kracht;
- Wij zijn kostenbewust, zodat hulp en ondersteuning beschikbaar en betaalbaar kan blijven. Wij zetten de goedkoopst- adequate hulp en ondersteuning in.

Daarnaast heeft hoofdstuk 7 (inkomen en schulden) van de verordening een aantal aanvullende kernwaarden, namelijk:

- wij zetten ons in om armoede en schulden te voorkomen;
- wij zorgen voor een financieel vangnet;
- wij leveren maatwerk aan de hand van uw persoonlijke situatie.

Deze waarden vormen de basis voor de gemeentelijke visie op schuldhulpverlening.

2.4.1. Wacht- en doorlooptijden

Verder heeft de Integrale Verordening bepalingen opgenomen over de termijn waarin de gemeente een hulpvraag of melding oppakt. De eerste verkenning van het probleem doen wij telefonisch. Binnen 5 dagen na de melding nemen we contact op met de inwoner en maken wij, indien nodig, een vervolgafspraak. Deze afspraak vindt volgens de verordening binnen 6 weken plaats, in het geval van schuldhulpverlening sluiten wij aan bij de bepalingen in de wet, en vindt het gesprek binnen 4 weken plaats. Als het een spoedmelding betreft, passen wij maatwerk toe en wordt de inwoner binnen 3 dagen geholpen. De Wgs omschrijft spoed in de volgende situaties:

- Een dreigende huisuitzetting wegens huurachterstand
- Dreiging van stopzetten van gas/water/elektriciteit wegens betaalachterstand
- Afsluiting van de zorgverzekering vanwege een betaalachterstand

3. Schuldhulpverlening in perspectief

3.1 Visie

Het is uit sociaal oogpunt niet wenselijk, dat inwoners buiten de samenleving komen te staan. Sociale Zaken Eijsden-Margraten (SEM) zet zich in om onze inwoners zo goed mogelijk te laten participeren in de maatschappij, waarbij participatie op de arbeidsmarkt het uitgangspunt is. Een belemmering bij (arbeids)participatie is het hebben van (problematische) schulden. Daarom is het van groot belang om, binnen de gestelde kaders, (problematische) schulden te voorkomen, beheersbaar te maken of op te lossen. Daarbij staat ook het voorkomen van armoede centraal. Volgens de kernwaarden van het sociaal domein ondersteunen wij inwoners in een tijdelijke kwetsbare situatie met het oog op zelfredzaamheid. Daarbij gaan wij uit van eigen kracht. Dat houdt in dat de inwoner in eerste instantie zelf verantwoordelijk is. Inwoners die (tijdelijk) niet in staat zijn zelf de verantwoordelijkheid te nemen, kunnen (tijdelijke) ondersteuning krijgen vanuit de gemeente: snel, effectief en het liefst zo vroeg mogelijk. Hieruit volgt de volgende visie:

Schuldhulpverlening is gericht op:

- het vergroten van financieel bewustzijn en financiële slagkracht van inwoners en ondernemers woonachtig in de gemeente;
- Het zo vroeg mogelijk signaleren van schuldenproblematiek bij inwoners en ondernemers woonachtig in de gemeente door middel van vroegsignalering.
- het voorkomen en wegnemen van belemmeringen waardoor participatie van inwoners van de gemeente wordt bevorderd;
- het bevorderen van participatie van inwoners, waarbij arbeidsparticipatie voorop staat;

Alle inwoners met (dreigende) financiële problemen kunnen een beroep doen op schuldhulpverlening. Door het aanbieden van laagdrempelige voorlichting en informatie en het versterken van de financiële slagkracht van onze inwoners wordt beoogd dat minder inwoners schulden krijgen. Inwoners met financiële problemen krijgen ondersteuning en begeleiding vanuit onze gemeente om hun schulden beheersbaar te maken, met aandacht voor zowel de oorzaken van de problemen als mogelijke belemmeringen bij het vinden van een oplossing. Schulden veroorzaken vaak langdurige stress die doorwerkt op andere leefgebieden, zoals gezondheid, werk, opvoeding en sociale relaties, waardoor een integrale benadering van schuldhulpverlening essentieel is. Er wordt maatwerk geboden en er worden blijvende resultaten behaald: een leven waar financiële problemen geen belemmering meer vormen en waarbij inwoners het liefst vrij van schulden maatschappelijk participeren (op het voor hen hoogst haalbare niveau) en financieel zelfredzaam zijn. De gemeente voert de regie op het proces en de inwoner is zelf verantwoordelijk voor het slagen van het traject.

3.2. Uitgangspunten

In bovenstaande visie ligt een drietal uitgangspunten vast:

- Eigen verantwoordelijkheid
- Maatwerk
- Brede toegang

Verder wordt schuldhulpverlening vormgegeven door een integrale aanpak

3.2.1 Eigen verantwoordelijkheid

De eigen verantwoordelijkheid en motivatie van de inwoner en ondernemer staan voorop. Elke inwoner en ondernemer die wordt ondersteund met schuldhulpverlening, spant zich in om het traject van schuldhulpverlening tot een succesvol einde te brengen. De gemeente ondersteunt als dit nodig is en laat de regie waar die hoort: 'de inwoner/ondernemer is zelf aan zet'.

De inwoner en ondernemer staan centraal, maar blijven verantwoordelijk voor het slagen van de schuldhulpverlening. Dit betekent ook, dat de inwoner en ondernemer, naar vermogen, zelf verantwoordelijkheid moeten nemen in beslissingen en afspraken dienen na te komen.

3.2.2 Maatwerk

De inzet van schuldhulpverlening is maatwerk. Welke vorm van hulp wordt ingezet en welke partners daarbij betrokken worden, is afhankelijk van de situatie waarin de inwoner zich bevindt en welke oorzaken aan de situatie ten grondslag liggen. Uiteraard start dit alles met de inwoner die hulp moet willen en accepteren. In sommige gevallen kan een adviesgesprek voldoende zijn om grotere schulden te voorkomen. In andere gevallen is het starten van een langer schuldhulpverleningstraject noodzakelijk. Wanneer er sprake is van een crisis, wordt direct hulp ingezet. De ambitie om alle inwoners en ondernemers woonachtig in de gemeente aan een schuldenvrije toekomst te helpen is te hoog gegrepen. Niet voor elke inwoner is het bereiken van een schone lei haalbaar. Sommige inwoners zullen langdurig niet in staat zijn om financieel zelfredzaam te zijn. Toch blijft ook voor deze inwoners het streven naar zelfredzaamheid overeind, maar dan binnen de mogelijkheden die er zijn en met de begeleiding die daarvoor nodig is. Er wordt gestreefd naar een zo effectief en efficiënt mogelijke inzet van schuldhulpverlening.

3.2.3 Brede toegang schuldhulpverlening

De Wgs gaat uit van een brede toegang tot schuldhulpverlening. In principe is schuldhulpverlening toegankelijk voor alle inwoners en zelfstandige ondernemers met (dreigende) problematische schulden. Er wordt geen inkomens- of vermogensgrens gehanteerd voor de toegang tot schuldhulpverlening. Dit is in lijn met het uitgangspunt dat schuldhulpverlening breed toegankelijk moet zijn. Wel worden inwoners die volgens de wet geen aanspraak maken op een traject geweigerd. Dit zijn recidivisten, frauderende schuldenaars en asielzoekers. Dit lichten we nader toe in bijlage 2.

3.3 Integrale aanpak

Schuldhulpverlening wordt vanuit een integrale aanpak benaderd. Dat betekent dat er niet alleen wordt gekeken naar financiële problemen, maar ook naar de omstandigheden die van invloed zijn daarop. Onze uitvoeringsdienst SEM heeft goed zicht op de persoonlijke omstandigheden van inwoners die van invloed zijn op de financiën. Om financiële problemen duurzaam op te lossen, is het van belang dat de oorzaak duidelijk is. Vaak zijn er namelijk ook sociaal-maatschappelijke problemen aan de orde. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van psychische problemen, verslaving, problemen van relationele aard of laaggeletterdheid. Deze problemen kunnen een rol spelen bij het ontstaan van financiële problemen en kunnen een succesvolle schuldregeling

en financiële zelfredzaamheid in de weg staan. Het doel van de integrale aanpak is om te komen tot een duurzaam resultaat.

De integrale aanpak voor schuldhulpverlening is gebaseerd op 5 hoofdpijlers en worden verder uitgewerkt in het uitvoeringsplan Armoede en Schuldhulpverlening 2026-2028:

1. Preventie
2. Versterking van financieel bewustzijn en financiële slagkracht
3. Vroegsignalering
4. Schuldhulpverlening met maatwerk
5. Nazorg

3.3.1 Preventie

Het voorkomen van schulden is beter dan genezen. Vandaar dat schuldpreventie een belangrijk onderdeel van integrale schuldhulpverlening is. Preventie van schulden is een mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen die erop gericht zijn schulden te voorkomen, financieel bewustzijn en slagkracht te vergroten en gedrag zodanig te veranderen, dat financiën op orde blijven.

Het doel van schuldpreventie is het voorkomen van financiële problemen, van belemmeringen voor participatie en daardoor (mogelijk) een sociaal en maatschappelijk isolement en/of het ontstaan van maatschappelijke kosten. Preventie levert meer op dan het achteraf oplossen van (financiële) problemen.

3.3.2 Vergroten van het financieel bewustzijn van de inwoner

Door het investeren in het financieel bewustzijn van de inwoner wordt de mogelijkheid geboden om in de toekomst zelf financiële problemen het hoofd te kunnen bieden. Samen met verschillende partners in het voorliggend veld willen wij inwoners aan de voorkant informeren over de mogelijkheden tot financiële hulp. Met deze werkwijze beogen wij dat inwoners financieel bewuster zijn, zodat zij aan de voorkant zelfstandig een gezonde financiële huishouding kunnen voeren en financieel zelfredzaam zijn. Mocht dat niet mogelijk zijn, beogen wij dat inwoners zich eerder melden voor eventuele gemeentelijke schuldhulpverlening.

3.3.3. Vergroten van de financiële slagkracht van de inwoner

Een belangrijke voorwaarde voor financiële zelfredzaamheid is voldoende financiële slagkracht om eventuele tegenvallers zelf op te kunnen vangen. In 2025 heeft het Nibud onderzoek gedaan naar de armoedecijfers in Eijsden-Margraten. Het advies van Nibud is verwerkt in het addendum armoedebeleid 2026-2027. Een van de speerpunten van het addendum armoedebeleid richt zich op het meerverbruik van de gemeentelijke minimaregelingen. Door het vergroten van het gebruik van de minimaregelingen en andere initiatieven om financieel kwetsbare inwoners te ondersteunen, beogen wij dat onze inwoners financieel meer slagkracht hebben om eventuele tegenvallers op te vangen.

3.3.4 Vroegsignalering

Zoals eerder aangegeven in het beleidsplan heeft vroegsignalering een nadrukkelijke rol in de gemeentelijke schuldhulpverlening, en zien we verder dat vroegsignalering in de meeste gevallen leidt tot het voorkomen van een schuldentraject. Daarom willen de VNG en NVVK de vroegsignalering gaan uitbreiden, met

bijvoorbeeld banken, deurwaarders en hypotheekverstrekkers. Als gemeente sluiten wij aan bij de landelijke ontwikkelingen, en voeren wij deze uit.

3.3.5. Maatwerk in schuldhulpverlening

Indien een inwoner toch in de gemeentelijke schuldhulpverlening terecht komt, richten wij ons in onze dienstverlening zoveel mogelijk op maatwerk. Verder richten wij ons op het kort mogelijk houden van het schuldhulpverleningstraject. Dit sluit aan bij de kernwaarden van het sociaal domein. In het uitvoeringsplan geven wij nadere duiding hoe maatwerk wordt gegeven.

3.3.6. Nazorg

Het laatste onderdeel van de integrale schuldhulpverleningsaanpak omschrijft de nazorg. Wanneer een inwoner het schuldhulpverleningstraject heeft afgerond, houdt de gemeente een vinger aan de pols. Doel van deze werkwijze is om ervoor te zorgen dat de inwoner ondersteund wordt in de eerste fase na het schuldhulpverleningstraject, met als einddoel dat de inwoner daarna een gezonde financiële huishouding kan voeren en niet meer terugvalt in schuldhulpverlening. Dit is wel afhankelijk van de situatie en de behoefte van de inwoner om gebruik te maken van dit aanbod.

3.4. KPI's van dit beleidsplan

De integrale aanpak van schuldhulpverlening biedt een sluitende keten van preventie tot nazorg. Op basis van deze aanpak stellen wij een aantal KPI's op dat wij beogen met dit plan te realiseren. Deze KPI's zijn aanvullend op de doorlooptijden genoemd in hoofdstuk 2.4.1.

1. Met de toenemende inzet op vroegsignalering, ook vanuit nationaal perspectief, verwachten wij dat wij meer inwoners eerder kunnen bereiken. Daarmee beogen wij dat de gemiddelde schuldhoogte met 10% is afgenomen in 2028 ten opzichte van 2026.
2. Verder beogen wij dat door middel van het vergroten van het financieel bewustzijn van onze inwoners het procentuele aantal aanmeldingen na vroegsignalering per 1000 inwoners voor gemeentelijke schuldhulpverlening in 2028 met 10% toeneemt ten opzichte van 2026.
3. Maatwerk bij schuldhulpverlening is essentieel voor het voltooien van het schuldentraject. Daarom beogen wij dat in 2028 het aantal succesvolle trajecten met 10% is toegenomen ten opzichte van 2026.
4. Omdat wij nazorg na het schuldhulpverleningstraject benoemen als een hoofdpijler van integrale schuldhulpverlening, willen wij dat 75% van de inwoners binnen 6 weken na afloop van het schuldentraject is gesproken.
5. In het kader van maatwerk bij schuldhulpverlening blijven wij de dienstverlening dicht bij de inwoner houden. Spreekuren van de KBL blijven plaatsvinden in de bibliotheken van Eijsden en Margraten, dichter bij de inwoners. Daarnaast gaan wij tot en met 2028 jaarlijks de kwaliteit van de schuldhulpverlening meten bij de inwoners.
6. Voor de preventie van het schuldhulp gaan wij actief communiceren richting onze inwoners. Hiervoor stellen wij een communicatiestrategie op. Deze zal uitgewerkt worden in het uitvoeringsplan Armoede en Schuldhulpverlening.

3.5. Aandacht voor bijzondere doelgroepen

Onderstaand wordt toegelicht hoe omgegaan wordt met enkele specifieke groepen.

Gezinnen met minderjarige inwonende kinderen

Gezinnen met minderjarige inwonende kinderen verdienen op grond van de Wgs extra aandacht ter voorkoming van de negatieve gevolgen van schulden op de ontwikkeling van minderjarige kinderen. Extra aandacht kan, als dat nodig is, gegeven worden aan de situatie van deze gezinnen en de situatie van de kinderen. Hier kan vorm aan worden gegeven via de nauwe samenwerking tussen de gemeente en andere ketenpartners zoals: Trajekt, Algemeen maatschappelijk werk, Stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport en Cultuur etc. Verder heeft de gemeente een consulent welzijn met aandachtsgebied jeugd en een consulent welzijn met aandachtsgebied participatie en schuldhulpverlening, die eventueel samen met het gezin kunnen kijken waar extra ondersteuning geboden kan worden. Hiermee wordt aangesloten bij de integrale benadering tussen alle partijen, waardoor (financiële) problemen bij ouders en hun kinderen snel opgepakt kunnen worden, en kinderen niet worden geconfronteerd met de negatieve gevolgen van schulden in het gezin.

Zelfstandige ondernemers (waaronder ook zzp'ers)

Een zelfstandige valt per 2021 onder de Wgs. Zelfstandigen kunnen aanspraak maken op een minnelijke schuldregeling vanuit de gemeente, naast andere rechtsmiddelen die voor hen ter beschikking staan (herfinanciering van het bedrijf, een beroep op het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004). Zelfstandigen kunnen ondersteuning krijgen van de gemeente bij het stabiliseren van de financiële situatie. Ook een zelfstandige die zijn onderneming heeft beëindigd en zich heeft uitgeschreven bij de Kamer van Koophandel, kan in aanmerking komen voor schuldhulpverlening in de zin van een minnelijke schuldregeling. Hiermee worden inwoners en zelfstandige ondernemers die schulden hebben als gevolg van de liquidatie van hun onderneming niet uitgesloten.

Statushouders

Een specifieke doelgroep binnen de schuldhulpverlening is de doelgroep statushouders. Om de inburgering van statushouders zo snel en effectief mogelijk van start te laten gaan, is het noodzakelijk om inburgeringsplichtigen te begeleiden bij het op orde brengen van de financiële situatie. Dit doen we op twee manieren, welke preventief bijdragen aan het voorkomen van schulden en schuldhulpverlening.

Ten eerste wordt een vorm van financieel ontzorgen verplicht gesteld in de Wet inburgering. Gemeenten moeten een inburgeringsplichtige statushouder ontzorgen door in de eerste 6 maanden nadat het recht op bijstand is ontstaan, de vaste lasten rechtstreeks vanuit de uitkering door te betalen.

Ten tweede leggen we de nadruk op het aanleren van het voeren van een juist en gezond 'huishoudboekje'. Financiële zelfredzaamheid is een van de onderdelen van de maatschappelijke begeleiding die statushouders krijgen om hun leven in Nederland op orde te krijgen. Uit ervaringen blijkt immers dat alleen het doorbetalen van de vaste lasten vaak niet voldoende is.

Na de eerste 6 maanden wordt op basis van een goed onderbouwd advies bekeken of de statushouder in staat is om zelfstandig te zorg te dragen voor het beheer van zijn financiën. Indien dit nog niet mogelijk is, kan het financieel ontzorgen verlengd worden. Dit blijft Kredietbank Limburg voor ons uitvoeren. Op deze wijze wordt voorkomen dat statushouders een slechte start maken en met name in de eerste maanden na huisvesting een vergroot risico lopen om in armoede of schulden terecht te komen, door bijvoorbeeld taalproblemen en onbekendheid met financiële zaken in Nederland. De klantmanagers inburgering en

schuldhulpverlening staan ook in nauw contact met elkaar om financiële problemen bij statushouders aan de voorkant te voorkomen.

Laaggeletterden
Een groot deel van de mensen met schulden, zo'n 50%, heeft moeite met lezen of rekenen. Deze kwetsbare groep laaggeletterden, vindt op eigen kracht de weg vaak niet naar schuldhulpverlening. Een integrale aanpak van laaggeletterdheid bij mensen met financiële problemen is nodig. Dit betekent dat er aandacht moet zijn voor taal- en rekenvaardigheden van hulpvragers, om te voorkomen dat het schuldhulpverleningstraject niet goed wordt doorlopen.

Jongeren

Een maatschappelijk probleem van de laatste jaren is dat veel jongeren aankopen doen bij aanbieders die werken volgens het principe "koop nu, betaal later", en daarna de rekeningen niet meer kunnen betalen. Dit heeft tot gevolg dat het aantal jongeren met problematische schulden toeneemt. Verder zijn jongeren die 18 jaar worden zich niet altijd bewust van het feit dat zij zorg moeten dragen voor hun eigen zorgverzekering. Dit houdt in dat jongeren schulden oplopen bij zorgverzekeraars. Deze ontwikkelingen maken dat wij de komende periode ons in gaan zetten om bewustzijn bij jongeren te creëren. Dit werken wij in het uitvoeringsplan armoede en schuldhulpverlening verder uit.

3.6. Relatie met andere beleidsvelden

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid gekregen om de toegang tot de zorg en ondersteuning op een laagdrempelige manier te organiseren. De dienstverlening moet integraal worden opgepakt. Vandaar dat schuldhulpverlening een belangrijke relatie heeft met andere vlakken binnen het sociaal domein, en daarbuiten. Deze integrale samenwerking komt ook terug in de integrale verordening sociaal domein.

3.6.1. Participatiewet
Iedereen die kan werken, maar het op de arbeidsmarkt zonder (tijdelijke) ondersteuning niet redt, valt onder de Participatiewet. Doel van de wet is dat meer mensen mee doen en waar mogelijk werk vinden. De Participatiewet regelt ook de verstrekking van (bijzondere) bijstand.
Belangrijk uitgangspunt van de Participatiewet is de verantwoordelijkheid van iedere inwoner om in eigen onderhoud te voorzien. Schulden kunnen een belemmering zijn voor de re-integratie.
Schuldhulpverlening is voor deze groep van belang en kan onderdeel zijn van het re-integratietraject.
Ook moet er aandacht zijn voor de gemeente zelf, die ook schuldeiser kan zijn, indien er bijvoorbeeld gebleken is dat niet aan de inlichtingenplicht is voldaan.

3.6.2. Wmo en Jeugdwet
Binnen de Wgs delen wij noodzakelijke gegevens van burgers binnen de maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg. Het gaat niet om gegevens waarvoor beroepsgeheim geldt, maar om de informatie dat iemand ondersteuning krijgt op grond van de Wmo of Jeugdwet. Die informatie hebben schuldhulpverleners nodig om contact te kunnen leggen met andere hulpverleners. Daarvoor hoeft de schuldhulpverlener niet te weten hoe het met iemands gezondheid is, maar wel dat degene zorg of ondersteuning krijgt en wie die hulpverleners zijn. Dan kunnen de hulpverleners de hulpverlening op elkaar afstemmen, en eventuele multiproblematiek integraal oppakken. Het is niet nodig om voor schuldhulpverlening een grondslag te maken om het medisch beroepsgeheim te doorbreken, omdat het niet noodzakelijk is om iemands

ziektebeeld te kennen. Die gegevens hoeven dus niet te worden uitgewisseld voor schuldhulpverlening. Dit is in lijn met de bepalingen in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

3.6.3. Gezondheid

Het hebben van (problematische) schulden is direct verbonden met gezondheid. Onderzoek heeft uitgewezen dat mannen met (te) weinig geld gemiddeld 9 jaar korter leven dan mannen die voldoende geld hebben. Bij vrouwen gaat het hier om een verschil van zo'n zeven jaar. Ook hebben mensen met (te) weinig geld ruim twintig gezonde levensjaren minder dan mensen met voldoende geld. Deze resultaten laten zien dat armoede en schulden direct verbonden is met de gezondheid van mensen.
Een van de oorzaken van deze verschillen is dat mensen met minder financiële mogelijkheden ongezondere keuzes maken, omdat de prijs het belangrijkste afwegingspunt is bij de aankoop.

Bijlage 1: Overige wetswijzigingen.

Wet vereenvoudiging beslagvrije voet (Wvbvv)

Op 1 januari 2021 is de nieuwe Wet vereenvoudiging beslagvrije voet (Wvbvv) in werking getreden. De beslagvrije voet is het inkomen waarover iemand altijd moet blijven beschikken, zodat mensen niet onder het bestaansminimum zakken. Een groot voordeel dat met de Wvbvv wordt behaald is de eenduidige en geautomatiseerde manier van berekenen van de beslagvrije voet. Op die manier kunnen inwoners beter in het bestaansminimum beschermd worden en kan de beslagvrije voet beter gecontroleerd worden.

Een tweede voordeel is dat de wet meer coördinatie van incassoactiviteiten tot gevolg heeft, door onder andere het introduceren van een vaste beslagvolgorde. In de praktijk passen we de verlaging van de beslagvrije voet al toe. Dit houdt concreet in dat de beslagvrije voet van 10% naar 5% van de bijstandsnorm gaat. Deze verlaging van de beslagvrije voet is het gevolg van landelijke wetgeving. De verlaging van de beslagvrije voet houdt in dat niet 10% maar 5% van de bijstandsnorm meegenomen mag worden in de schuldenregeling, en dat dus 95% van de bijstandsnorm beslagvrij is in plaats van 90%

Wet stroomlijning keten voor derdenbeslag

De Wet stroomlijning keten voor derdenbeslag is in 2022 gefaseerd ingevoerd. Het programma Stroomlijning Keten voor Derdenbeslag heeft tot doel de gegevensuitwisseling tussen de ketenpartijen te verbeteren. De Wet stroomlijning keten voor derdenbeslag biedt een grondslag voor gegevensuitwisseling tussen beslag leggende partijen. Om tot een realistische beslagvrije voet te komen, hebben ook overheidsinstanties toegang gekregen tot het huidige beslagregister sinds 2021-2023.

Adviesrecht bij schuldenbewind

Per 1 januari 2021 is de Wet adviesrecht gemeenten ingevoerd. Dat betekent dat gemeenten adviesrecht hebben bij schuldenbewind, waardoor gemeenten de mogelijkheid hebben rechters te adviseren over de vraag of iemand met problematische schulden hulp moet krijgen van een beschermingsbewindvoerder.

Mensen met problematische schulden kunnen worden geholpen met schuldenbewind. Een bewindvoerder beheert dan hun financiën en stabiliseert de situatie. Schuldenbewind is een ingrijpende maatregel. Gemeenten kunnen mensen met schulden ook ondersteunen met lichtere vormen van hulp. Denk bijvoorbeeld aan budgetcoaching of budgetbeheer. De wet regelt dat gemeenten drie maanden nadat schuldenbewind is ingesteld de rechter mogen adviseren of een inwoner het beste kan worden geholpen door voortzetting van het bewind, of door een lichtere vorm van gemeentelijke ondersteuning. Gemeenten kunnen zo hun regierol bij schuldhulpverlening beter vervullen. Dit draagt bij aan de samenwerking tussen rechtbanken, gemeenten en bewindvoerders. Verder regelt de wet dat schuldenbewind alleen nog voor bepaalde tijd kan worden ingesteld. Zo dragen we eraan bij dat een schuldenbewind niet langer duurt dan noodzakelijk.

Door het adviesrecht krijgen gemeenten meer grip op de instroom in schuldenbewind. Om inwoners de meest adequate ondersteuning te bieden maken we, in voorkomende gevallen, gebruik van deze mogelijkheid tot het geven van advies.

Bijlage 2: Doelgroepen die worden uitgesloten van schuldhulpverlening

Recidivisten

Schuldhulpverlening is in principe éénmalig. Het is niet de bedoeling, dat er ongelimiteerd gebruik gemaakt wordt van deze ondersteuning. Dit ondermijnt het leereffect én zorgt ervoor, dat onverantwoord bestedingsgedrag in stand wordt gehouden. Bovendien neemt de kans op een succesvolle schuldhulpverlening bij recidivisten af, omdat schuldeisers vaak niet bereid zijn opnieuw medewerking te verlenen. Recidivisten worden gedurende een periode van 5 jaar uitgesloten van schuldhulpverlening. De uitsluitingsperiode geldt vanaf de datum van beëindiging van de minnelijke schuldhulpverlening, dan wel beëindiging van een WSNP-traject. Als het ontstaan van nieuwe schulden niet (volledig) aan de inwoner zelf te wijten is of er sprake is van een gezin met minderjarige kinderen of andere bijzondere omstandigheden, kan van de uitsluitingsperiode van 5 jaar worden afgeweken.

Frauderende schuldenaars

Het is in principe niet de bedoeling, dat schuldhulpverlening wordt aangewend om vorderingen te saneren die zijn ontstaan als gevolg van fraude ten koste van maatschappelijke middelen, omdat dit het draagvlak voor sociale voorzieningen ondermijnt. Fraude wordt daarom uitgesloten van schuldhulpverlening, mits dit expliciet is opgenomen in het gemeentebeleid, dan kunnen er uitzonderingen worden gemaakt. Er zijn echter situaties waarbij het toch wenselijk is om een frauderende schuldenaar te ondersteunen met schuldhulpverlening om grotere maatschappelijke problemen en kosten te voorkomen. Het ondersteunen van inwoners met fraudeschulden is altijd maatwerk. Dit wordt in het uitvoeringsplan verder toegelicht.

Asielzoekers zonder status

Voor asielzoekers die verblijven in een AZC, is het niet mogelijk om aanspraak te maken op gemeentelijke schuldhulpverlening. Zij zijn namelijk nog niet aan een gemeente gekoppeld door het COA. Zodra een asielzoeker aan de gemeente is gekoppeld wordt de statushouder de eerste 6 maanden financieel ontzorgd. Verder kan de statushouder na koppeling aanspraak maken op de gemeentelijke schuldhulpverlening.